

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

poté, co v Tritonu vyšly mé Neurominiatury (2016) s úvodníky Neurologie pro praxi napsanými od vydání Neuroesejí (2008, 2011), oznámil jsem váženým a milým čtenářkám a čtenářům, že budu sice psát dál, ale ne nutně pravidelně, jenom když se mi bude chtít. Od té doby jsem však žádné číslo nevynechal. Někdy jsem se trochu trápil, ale nakonec mne něco napadlo a v neděli, nebo jiný sváteční den, jsem sedl k počítači a ono to nějak šlo. Pak to tak týden opravuji, nakonec se na můj text podívá moje žena Irena, opraví hrubky a řekne, co si myslí – a já škrťám a zkracuji. Víím, že mi jdou lépe témata lehčí, soudím tak podle občasných reakcí, ale někdy se mi vnučují témata ne moc zábavná. Jako dnes.

Nechci teď mluvit o našem třígeneračním výzkumu dopadu holokaustu na přeživší a jejich potomky, mohli jste na něj narazit v médiích, vzbudil nečekaný ohlas (opakovaně ČT, DVT, několik stanic Českého rozhlasu, denní tisk, přílohy Lidových novin a Hospodářských novin, i slovenských, Interview – ale i BBC, Radio Slovenija a mezinárodní TV i24 News). Po krátké prezentaci v Oslo jsme dostali přehled 55 periodik (od USA po Zimbabwe, včetně The Times, Jerusalem Post, Daily Mail nebo bulvárního Sun), která o našem projektu psala. Hlásí se nám hodně dobrovolníků, vyšetřili jsme už, včetně kontrol, kteří holokaust v rodinné historii nemají, přes 340 lidí. Mluví s nimi moje mladé kolegyně, občas se něco o jejich osudech dozvím i já. Někdy jsou to příběhy nečekané.

Z Německa přijel sportovní novinář Mišo L. a vyprávěl, jak se jeho otec, tehdy chlapec, kterému

se říkalo Harry, a jeho sestra Judita před slovenskými transporty do koncentračních táborů schovávali v Maďarsku. Po fašistickém převratu v březnu 1944, kdy začaly masové deportace Židů i v Maďarsku, se pokusili vrátit na Slovensko. Hranici překračovali i se svými dvěma bratrance v noci, ale narazili na hlídku, která začala střílet. Rozprchlí se, Harrymu a Juditě se podařilo utéct, bratrance už nikdy neviděli. Zjevně zahynuli. Harry asi dvacet let po válce navštívil památník holokaustu Jad Vašem v Jeruzalémě. Přeživší a potomci tam zapisují jména těch, kdo nepřežili. Harry zapsal jména svých dvou bratřanců. Za několik dnů se ozvala mladá žena. Náhodou byla v Jad Vašem a k velkému překvapení tam našla jméno svého otce, který se i se svým bratrem zachránil, přežil přechod hranic (i to, co následovalo). Zapsal to Harry, o kterém byli oba bratři přesvědčeni, že byl na hranicích i se svojí sestrou zabit nebo chycen a poslán do vyhlazovacího tábora.

Výzkumu se účastnila i známá slovenská spisovatelka Denisa Fulmeková, věnovala mi knížku o lásce židovské dívky Vali Reiszové a oficiálního poety Slovenského státu, básníka Dilonga. Rudolf Dilong byl nejenom nadaný a uznávaný básník, přátelil se třeba s Jaroslavem Seifertem, ale i katolický kněz, františkán a také polní kaplan Slovenské armády útočící po boku Wehrmachtu proti Sovětskému svazu. Asi rok před koncem války se vydal za slovenským prezidentem a také katolickým knězem Tisem, ze kterého nikdo nemůže sejmut odpovědnost za vyvraždění slovenských Židů. Požádal jej, aby vyjmul ze seznamu osob určených do transportu mladou židovskou ženu,

která je s ním těhotná. Tiso vyhověl, ani se nechci dohadovat, co si o lásce kněze, mnicha, básníka a Židovky myslel, a tak se matka spisovatelky Denisy Fulmekové mohla narodit a žít.

Asi nejbizarnější byl jeden telefonický rozhovor. Myslel jsem, že špatně rozumím, když se mužský hlas představil jako Gőring. Řekl, že je židovským synovcem jednoho z nejbližších Hitlerových spolupracovníků, říšského maršála a velitele Luftwaffe Hermanna Gőringa. Právě jsem řídil, požádal jsem jej, aby mi napsal, avšak on se už neozval, nevím, zda to skutečně Gőring byl. Ověřil jsem si však, že Albert Gőring, bratr maršála a Hitlerova zástupce, který byl jedním z ředitelů plzeňské Škodovky, skutečně nesouhlasil s nacismem a s pronásledováním Židů a snažil se je chránit. Při poválečném vyšetřování uvedl jména 34 lidí, kterým pomohl uniknout do Švýcarska (byl mezi nimi i slavný skladatel Franz Lehár se svojí židovskou manželkou), ve skutečnosti pomohl mnohem více lidem. Gestapo na něj opakovaně vydalo zatykač, před kterým jej nakonec zachránil jeho bratr, Reichsmarschall. Po válce byl postaven před mimořádný lidový soud. Pro prokázanou pomoc českým lidem byl v roce 1947 osvobozen.

Výzkum pokračuje, doplňujeme hlavně třetí generaci, tedy vnučky a vnuky přeživších a věkem odpovídající kontroly. Nechcete se přihlásit?

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.,
FCMA, FANA, FEAN
předseda redakční rady

